

Foto: Domen Pal, Kinodvor

ZDENKO VRDLOVEC

dobitnik nagrade mesta Ljubljana za leto 2014
(Iz utemeljitve)

Filmski kritik, teoretik, esejist in publicist Zdenko Vrdlovec že več kot štiri desetletja suvereno prehaja med različnimi polji umetnosti in humanistike, od filozofije in sociologije do književnosti in filma, in prav ta njegova izobrazbena širina je tista distinktivna kakovost, ki ga vzpostavlja tudi za prvaka na področju domače filmske publicistike, saj je bila vse njegovo življenje temelj za pronicljivo in tehtno presojanje, ki zahteva poznavanje historičnih dejstev, umetnostne zgodovine, politično-kulturnih kontekstov posameznih obdobji ter temeljno naravo filmskega jezika in avtorskih opusov. V vseh delih, pod katera je podpisan Zdenko Vrdlovec, se kažejo izjemna artikulacija misli, izboren slog in umerjena presoja, kar vse temelji na garaškem in dolgotrajnem študijsko-raziskovalnem delu. S svojim delom pri ljubljanskem Dnevniku je postal pravzaprav paradigma filmskega kritika tudi za generacije, ki šele prihajajo, in vrhunska slovenska avtoriteta na področju filmske kritike in publicistike, kar je kronal z monumentalno Zgodovino filma na Slovenskem 1896–2011.

Po najsplošnejši definiciji je kritika »vzgoja estetskega okusa«, njena glavna naloga je vrednotenje, a tudi informiranje (o avtorjih, tematiki, produkciji itn.) in promoviranje filma. André Bazin je videl vlogo kritike v tem, da gledalcu »posreduje pomen ali različne pomene filma«; pri tem se lahko kritik opira na poljubno izbrano metodo, vendar je ta »ničeva, če je ne nadzira, omejuje in uravnava posebna kvaliteta, ki navsezadnje sodi tudi samemu kritiku: to je okus«. Po Filmskem leksikonu je »kritika dosegla najboljše trenutke svoje zgodovine prav tedaj, ko je znala odkriti in ovrednotiti estetske inovacije posameznih filmov ali prepoznati estetske vrednosti tistega, kar je bilo drugje prezirano ali zapostavljeno.« Citata v povezavi z Zdenkom Vrdlovcem nista izbrana naključno, saj bi, prvič, prav njega lahko primerjali z novovalovskim pionirjem (ne le francoske) filmske kritike in teorije Andréjem Bazinom tako po globini zarezave v slovensko kulturo kot po izostrenosti strokovnega aparata, ki ga je za ta namen pravzaprav lastnoročno priskrbel, in drugič, prak-

tično poseebnja vse tiste pozitivne lastnosti, ki na svojem področju afirmirajo kritika kot estetsko in etično avtoriteto.

Zdenko Vrdlovec je bil tisti ključni sodelavec revije *Ekran*, zaslužen, da se je konec 70. let začela postopoma odpirati za različne kritiške in teoretske tendence, kar je desetletje pozneje skozi sodobno francosko filmsko teorijo in s pomočjo lakanovskih konceptov botrovalo razcvetu »Ljubljanske filmske šole«, iz katere izhajajo tudi današnje mednarodne zvezde analitične filozofije, v tem času pa se filmska publicistika v istem krogu okrepi tudi na knjižnem področju. Ob vsem minulem delu ne kaže spregledati dejstva, da je prav Zdenko Vrdlovec poskrbel tudi za to, da so bila pripravljena in v slovenščino vrhunske prevedena nekatera – tudi z vidika filmske prakse – temeljna sodobna filmska dela, kot so *Knjiga o filmu* (2007), *Razumeti film* (2008), *Svetovna zgodovina filma* (2009) in *Pripoved v igranem filmu* (2012), pri katerih je bil prevajalec in strokovni sodelavec.

Velika večina slovenskih publicistov in novinarjev se s filmsko kritiko ukvarja le manjši, praviloma začetni del svoje kariere, saj ekonomske razmere na tem področju že v preteklosti niso zagotavljale dostojnega preživetja, danes pa je to še bolj oteženo. S svojim vztrajnim in kontinuiranim delom, tako tistim v obliki filmskih kritik kot knjižnih študij, in impresivnim raziskovalnim delom, s katerim spremlja filmsko umetnost v vsej celovitosti, je lahko Vrdlovec zgled tudi za bodoče pisce. Če kdo, potem je v slovenskem kulturnem prostoru prav on publicistiko vzpostavil kot enakovreden oziroma integralen del filmske ustvarjalnosti.

Zdenku Vrdlovcu čestitamo za obseg in kakovost intenzivnega dela, opravljenega na filmskem področju v več kot štirih desetletjih, ter njegov doprinos k filmski kulturi, za kar je zaslužen prejel nagrado mesta Ljubljana za leto 2014.